

Europaforum Norra Sverige

Strategi

Handlingsplan

Fördjupningsmaterial

Antagen på Europaforum Norra Sverige, den 15 mars 2013 i Luleå

Innehållsförteckning

Förord.....	3
1. Inledning.....	4
1.2. Flernivåstyre som utgångspunkt.....	4
2. Fokusområden	6
2.1. Infrastruktur	6
2.2. Energi, miljö och klimat	7
2.3. Regional utveckling/Sammanhållningspolitik	8
2.4. Attraktiv livsmiljö/demografi	9
2.5. Näringspolitik	10
2.6 Forskning och Innovation.....	12
3. Handlingsplan/aktiviteter 2013-2014	14
3.1 Infrastruktur	14
3.2 Energi, miljö och klimat	15
3.3 Regional utveckling/Sammanhållningspolitik	16
3.4 Attraktiv livsmiljö/demografi	17
3.5 Näringspolitik	18
3.6 Forskning och innovation	19
4. Nätverkets arbetsform	20
4.1. Organisering och arbetssätt	20
5. Den Europeiska Unionens mål och politik	23
5.1 Europa 2020.....	24
5.2 Östersjöstrategin	29
5.3 EUs arktiska policy	30
5.4 Årsarbetscykel för EU och nationella nivån kopplat till EU frågor	30
5.4. Målgrupper - överblick över EU-kommissionens verksamhetsområden.....	32

Förord

De politiska församlingarna i de fyra nordligaste länen i Sverige beslutade för över tio år sedan att samarbeta och samla sig för att påverka EU-politiken. Europaforum Norra Sveriges (EFNS) stora framgång är samarbetsmetoden. Det vill säga ett samarbete utan partipolitik och över länsgränser för att påverka europapolitiken i de frågor som berör norra Sverige. EFNS bedriver ständigt ett lobbyarbete för ett fungerande samspel mellan aktörer på lokal, regional, nationell och EU-nivå. EFNS är i sig själv ett bra exempel på flernivåstyre.

Genom EFNS har de fyra nordligaste länen tillsammans arbetat för att protokoll 6 i Sveriges anslutningsfördrag om att extra hänsyn ska ges till glest befolkade områden även ska synas i EU:s långtidsbudget. Inför nuvarande budgetperioden 2007-2013 fick vi igenom ett extra anslag, 35 euro per invånare för glestbefolkade regioner. Lobbyarbetet har också gett utdelning i att det står i EU:s Lissabonfördrag, som antogs 2009, att särskild hänsyn ska tas till de nordligaste regionerna med mycket låg befolkningstäthet. Förslaget för kommande budgetperiod 2014-2020 lämnar öppningar för anpassningar just för de glest befolkade regionerna.

En annan succé är hur EFNS genom gedigna lobbyarbeten har satt oss på transsportkartan. EU-kommissionen har i sitt förslag till kommande transeuropeiskt transportnätverk, TEN-T, inkluderat att den Bottniska korridoren ska ingå i det prioriterade nätverket samt att vägar som E45, E10, E12 och E14 ska ingå i det övergripande nätverket. EFNS uppvaktade den svenska regeringen första gången 2007 och under 2009 lämnade vi vårt första konsultationssvar på EU:s grönbok. Ytterligare ett svar lämnades under 2010 och i svaren har råvaruperspektivet varit i fokus. Uppenbarligen har vi gemensamt lyckas med att skapa ett intresse och förståelse för vilken betydelse den nordliga delen har för hela unionens tillväxtpotentialer.

Ovanstående är några exempel på framgångsrika lobbyinsatser som EFNS har gjort genom åren. EFNS strategi och handlingsplan ger inriktningen på det fortsatta arbetet med att delta i EU:s framtida politik genom att bevaka och påverka den politik som vi anser är viktig för norra Sveriges och hela unionens tillväxt.

Erik Bergkvist(S)
Ordförande
Europaforum Norra Sverige

Åsa Möller(M)
Vice ordförande
Europaforum Norra Sverige

1. Inledning

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett framgångsrikt nätverk för politiker på lokal och regional nivå från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland. Europaforum Norra Sverige är en betydelsefull mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden där den berör Norra Sverige. Mötena sker med viss regelbundenhet, men planeras framförallt i samspel med utvecklingen av politiken på den europeiska arenan.

Europaforum Norra Sverige bevakar Europafrågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget.

Syftet med Europaforum Norra Sverige är att tillvarata norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållande till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv. Tillsammans kan Europaforum Norra Sverige agera och framföra synpunkter med en röst. Därtill ska Europaforum Norra Sverige öka kunskapen om den Europeiska Unionens politik bland politiska företrädare, regionala aktörer, näringsliv och medborgare i Norra Sverige.

Övergripande mål för EFNS är att **påverka EU politiken** i de frågor som berör norra Sverige genom att:

- öka kunskaperna och medvetenheten om europapolitiken i de politiska organen i de fyra nordligaste länen,
- utveckla samspelet mellan kommun-, landstingspolitiker, riksdagsledamöter i de fyra nordligaste länen, Sveriges EU-parlamentariker, Sveriges regering och EU-kommissionen i frågor som rör norra Sveriges prioriteringar,
- utveckla EFNS plattformen för att integrera europapolitiken med den politiska agendan på lokal och regional nivå, och därmed föra Europafrågorna närmare medborgarna i norra Sverige,
- samordna EFNS - positioner i nätverket Northern Sparsely Populated Areas (NSPA),
- sprida information om EFNS - positioner i relevanta nätverk och möten.

1.2. Flernivåstyre som utgångspunkt

I och med EU-medlemskapet 1995 påverkas norra Sverige även av beslut som tas på EU-nivå. En aktiv bevakning av utvecklingen på EU nivå är därför viktig för att tidigt kunna föra fram synpunkter och kunskap i beslutsprocessen. Det handlar om dialog i ett flernivåstyre.

Flernivåstyre innebär i stora drag att politiken formas genom ett formellt och informellt samspel mellan aktörer på flera olika nivåer – lokal, regional, nationell och EU-nivå. Politiken utformas inte enbart av regering, riksdag, kommuner och landsting utan också genom fortlöpande samverkan mellan och inom de olika nivåerna. Flernivåstyre handlar också om att regionerna etablerar egna kanaler in i EU:s beslutsystem. Regionerna intar i dag en central och självklar plats i arbetet med utformningen av såväl EU:s sammanhållningspolitik som andra politikområden viktiga för den regionala utvecklingen. Flernivåstyre beskriver den vertikala relationen mellan EU-nivån, nationell, regional och lokal nivå. Den beskriver också den horisontella relationen mellan representativa demokratiska organ och olika intressegrupper och näringslivet. Europaforum Norra Sverige deltar därför aktivt och för dialog i ett flernivåstyre för att påverka utfall av beslut, så att den gynnar utvecklingen i norra Sverige. Europaforum norra Sverige är ett bra exempel på utvecklat flernivåstyre.

För att säkerställa en vidareutveckling av flernivåstyret är det viktigt med en fördjupad dialog mellan EU, nationell, regional och lokal nivå kring formerna för dialogen för ett hållbart genomförande av EU:s nya tillväxt – och sysselsättningsstrategi - "Europa 2020 - smart och hållbar tillväxt för alla" ¹

¹Europa 2020, http://ec.europa.eu/europe2020/index_sv.htm ,

2. Fokusområden

Rapporten "Stark, unik och lovande – mot en vision för Europa glest befolkade norr (NSPA) år 2020"² ligger till grund för de områden som EFNS bevakar och påverkar. Rapporten är framtagen tillsammans med norra Norge och norra Finland av forskningsinstitutet Nordregio. Rapporten identifierar viktiga områden som går att koppla samman med de styrdokument, lagförslag och beslut samt finansiella fonder som finns på EU-nivå exempelvis Europa 2020-strategin och EU:s budgetförslag för perioden 2014-2020.

Europaforum norra Sveriges har valt ut sex fokusområden som är viktiga med hänsyn till de möjligheter som finns för att tillvarata norra Sveriges intressen utifrån ett europeiskt perspektiv. EFNS områden för bevakning och påverkan är:

Infrastruktur

Energi, miljö och klimat

Regional utveckling/ sammanhållningspolitik

Attraktiv livsmiljö/ demografi

Näringspolitik

Forskning och innovation

2.1. Infrastruktur

En väl fungerande och sammanhållen infrastruktur och transportlogistik är en kritisk framgångsfaktor för norra Sverige. För att uppfylla både regionala, nationella och europeiska mål för tillväxt och sysselsättning krävs konkurrenskraftiga transportlösningar som bygger på långsiktig hållbarhet. För att uppnå klimatmålen kommer satsningar på miljövänliga transportalternativ att vara avgörande. Detta innebär med nödvändighet att en fortsatt utbyggnad av järnvägsinfrastruktur, inklusive effektiva terminaler för samspelet mellan olika transportslag, har högsta prioritet, även fungerande persontransporter ut i Europa från de regionala flygplatserna bör ha en hög prioritet, liksom förbättrade interregionala förbindelser i norra Sverige.

Norra Sverige ska vara attraktivt både på nationell och internationell arena för besökande, investerare, konferenser och andra aktiviteter. Det krävs en samordning av bebyggelse och kollektivtrafik och en kraftfull utvecklad IT-infrastruktur som ger möjlighet för företag, boende och tillväxt i hela norra Sverige. Detta överbryggas de stora avstånden och gör oss mer konkurrenskraftiga och tillgängliga regionalt,

² Gloersen, Erik (2009) Strong, Specific and Promising: Towards a Vision for the Northern Sparsely Populated Areas in 2020, Nordregio <http://www.nspa-network.eu/news/strong,-specific-and-promising-ns-pa-publish-report-as-basis-for-joint-position-for-the-future-of-the-region-.aspx>

nationellt och globalt. Det ger också bättre förutsättningar för lika tillgång till arbetsmarknadspendling för både män och kvinnor. Tillgänglighet bidrar även till minskad sårbarhet för utslagning av samhällets grundläggande infrastruktur som kommunikationsstråk, el/teleförsörjning, vatten- och avloppshantering.

I ett europeiskt perspektiv är infrastruktur och kommunikationer viktiga för att knyta samman samhällen i hela den Europeiska unionen, även de perifera regionerna. Utan en väl utbyggd och sammanhållen infrastruktur och kommunikation kan inte den inre marknaden förverkligas. Därav arbetar EU fram underlag och kartor för ett sammanhållet transportnätverk i Europa med särskilt prioriterade kommunikationsstråk samt tillsätter finansiella resurser för att stödja utvecklingen av infrastrukturen i Europa.

2.2. Energi, miljö och klimat

Energi- och klimatfrågorna ligger högt på EU:s agenda. Norra Sverige skiljer sig såväl befolknings- och klimatomfattigt som geologiskt från övriga Europa. Detta beaktas sällan i de bindande direktiven som sedan implementeras på nationell nivå utan hänsyn till norra Sveriges specifika förutsättningar vilket onödigt försvårar och fördröjar miljöhanteringen hos kommunerna i norra Sverige.

Norra Sverige kännetecknas av höga natur- och kulturmiljövärden samt stora råvaruresurser. På dessa vilar vårt näringsliv men det skapar även förutsättningar för utveckling av grön teknologi kopplade till hållbarutveckling. Några av de största klimatförändringarna i Sverige har uppmätts i Norra Sverige. Effekterna av ett förändrat klimat kräver förebyggande insatser kopplat till att anpassa bl.a. byggnader och infrastruktur men också de risker som finns för det natur- och växtliv som finns i Norra Sverige.

I EU-kommissionens arbetsprogram anges bland annat vederbörlig vikt kommer att läggas på inhemska energikällor och framför allt på förnybara energikällor. I norra Sverige finns goda förutsättningar för en hållbar energitillförsel bl a i form av biobränsle från skogs- och jordbruk, biogas från jordbruk avfall och avlopp, kraftvärme från biobränsle, vattenkraft samt vindkraft.

De krävs emellertid både nationella åtgärder samt åtgärder inom EU för att skapa förutsättningar för en utveckling som inte negativt påverkar exempelvis den biologiska mångfalden. Ett sådant exempel är frågan om reglerkapacitet. Vid stor utbyggnad av förnybar energi som vindkraft krävs också stor mängd reglerkraft.

Lösningar bör snarast presenteras i kringformer för att säkerställa nödvändig reglerkraft och om det via vattenkraft kan ske så att skyddsvärda vattendrag inte behöver tas i anspråk för ökad vattenkraftsproduktion.

EU har länge varit en drivande kraft i fråga om skärpta utsläppskrav för industriländer i de internationella klimatförhandlingarna. Genom nya gemensamma mål på klimat- och energiområdet vill EU ange inriktningen på det framtida globala klimatsamarbetet. Vägen mot uppsatta mål går via en integrerad klimat- och energipolitik och det beslutade "klimat- och energipaketet" från 2008 är en viktig hörnsten. EU:s strategi på energiområdet - 2020 strategin har som målsättning att till år 2020 ska: - utsläppen av koldioxid minska med 20 % jämfört med 1990 års nivå, - 20 % av den energi som används inom EU komma från förnybara källor, - den totala energiförbrukningen minska med 20 %

Inom fem prioriterade områden kommer EU att genomföra åtgärder för de kommande åren: Energieffektivisering, en integrerad marknad, konkurrenskraftiga priser och trygg energiförsörjning, tekniskt ledarskap samt den externa dimensionen av energipolitiken. Även den framtida sammanhållningspolitiken präglas där prioritet ges särskilt på åtgärder inom energiområdet. Detta då hela Europa måste arbeta för en hållbar energiförsörjning och säkerställa goda lösningar och framsteg ur ett miljö- och klimatperspektiv samt för ökad konkurrenskraft internationellt.

2.3. Regional utveckling/Sammanhållningspolitik

En bra livskvalitet för norra Sveriges invånare handlar om att bygga samhällen ekonomiskt och socialt hållbart. Norra Sverige strävar efter att utveckla regionen så att dagens behov tillgodoses utan att det sker på kommande generationers bekostnad.

Norra Sverige visar att det finns möjligheter att uppnå ekonomisk tillväxt på platser långt ifrån de stora metropolerna i Europa. Tillgång till arbetskraft med rätt kompetens, riskvilligt kapital och infrastruktur är avgörande för att området ska kunna konkurrera på samma villkor som andra delar i EU. Det är nödvändigt att stödja utvecklingen i den riktning och målinriktade offentliga insatser skapa goda förutsättningar och komplettera privata initiativ. Då kan området bäst få ett harmoniskt, balanserat lokalsamhälle med ett rikt och varierat näringsliv som gör tillväxten hållbar och socialt meningsfull. Regionalpolitiken kan göra avsevärd skillnad i det glest befolkade norr.

En av EU:s allra viktigaste politikområde är regionalpolitik och tillväxtpolitik. Europa 2020 tillsammans med sammanhållningspolitiken är de EU-initiativ som har stor

betydelse för regioners möjlighet till regional utveckling. Genom EU:s gemensamma regionalpolitik, det vill säga sammanhållningspolitiken uppnås ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU. Den syftar till att minska regionala skillnader och ojämlikhet mellan människor i den Europeiska Unionen. Transnationell samverkan kring EU:s gemensamma utmaningar genererar erfarenhetsutbyten och kunskapsspridning. Syftet med sammanhållningspolitiken är också att stärka EU:s konkurrenskraft gentemot resten av världen.

Enligt Sveriges anslutningsfördrag och artikel 174 i Lissabonfördraget, står det att särskild hänsyn ska tas till "regioner med allvarliga och permanenta, naturbetingade eller demografiska nackdelar, så som de nordligaste regionerna med mycket låg befolkningstäthet." Denna artikel har även stor betydelse för norra Sverige då den särskilt nämner vårt område

Norra Sverige behöver möta strukturförändringar och konjunkturers effekter på arbetsmarknaden för att på längre sikt klara näringslivsomställningar, den demografiska utvecklingen, utbildningsnivåer, inflyttning m.m. Ömsesidig samverkan mellan parter från arbetsmarknad, näringsliv och utbildning ökar förmågan att behålla och främja kompetens som behövs för norra Sveriges förutsättningar för tillväxt och utveckling. Inflyttade företagare och arbetare från andra delar av Sverige och från andra länder är avgörande för utvecklingen.

2.4. Attraktiv livsmiljö/demografi

Den demografiska utmaningen i norra Sverige, jämte områdets glesa befolkning utgör särskilda utmaningar men även möjligheter till innovativa lösningar. Ett exempel är den offentliga servicen som ställs inför särskilda utmaningar och måste finna nya innovativa lösningar för att erbjuda invånare lika tillgång till service och så hög attraktivitetsnivå som möjligt även på de platser som påverkas av ett sjunkande befolkningsantal.

Den demografiska utmaningen yttrar sig även i en obalanserad sammansättning av män, kvinnor, äldre och unga, där många kommuner karaktäriseras av ett underskott av kvinnor, en stor andel äldre, många som närmar sig pensionsåldern och en märkbart lägre andel utrikes födda i jämförelse med nationella genomsnitt. Detta kan ses som både symptom och bakomliggande orsak till obalanserade lokalsamhällen.

För norra Sverige är det viktigt att regionen erbjuder en attraktiv livsmiljö och livskvalitet för dess invånare och stimulerar inflyttning. Goda och attraktiva

förutsättningar i området leder även till nyetableringar av företag. Norra Sverige är ett gott exempel på att det finns möjligheter att uppnå ekonomisk tillväxt långt ifrån de stora metropolerna, men regionen måste stärka sin attraktivitet för att locka unga, kvinnor och invandrare. Genom att fler fullföljer sin utbildning och att individers kompetenser valideras breddas utbudet på arbetsmarknaden. Dessutom är det viktigt att ta tillvara den kunskap och kompetens som finns samlad hos de äldre i arbetskraften.

Regionala kompetensplattformar är viktiga och ger en möjlighet att samordna norra Sveriges arbetslivs kompetensbehov med utbildningsutbud. Det kan konstateras att tillgång till arbetskraft med rätt kompetens, riskkapital och infrastruktur är avgörande för att norra Sverige ska kunna konkurrera på samma villkor som andra. Därför är det viktigt att innovativa, kreativa miljöer skapas inom utvecklingsområden som ligger nära den realistiska situation som norra Sverige ska verka i och arbeta för att utveckla.

Strategin Europa 2020 strategin - smart och hållbar tillväxt för alla, omfattar arbetet med social inkludering. Med denna ansats skapas social sammanhållning i EU samt stärker den Europeiska Unionens konkurrenskraft. Strategin ska hjälpa EU och medlemsländerna att uppnå hög sysselsättning, god produktivitet och stor social sammanhållning. De överordnade målen för sysselsättning, innovation, utbildning, social sammanhållning, energi och klimat har betydelse för att skapa attraktiva livsmiljöer och välfärd för EU:s invånare. Strategin ligger till grund för inriktningen av den europeiska sammanhållningspolitiken och mot bakgrund av den demografiska utmaningen i norra Sverige är detta arbete särskilt viktigt. Denna strategi och andra strategier på EU-nivå såsom EU:s folkhälsostategi, jämställdhetsstrategin, lagförslag och olika finansiella program kan bidra till att stärka den attraktiva livsmiljön i norra Sverige.

2.5. Näringspolitik

Gruvdrift, skogsbruk och vattenkraft är viktiga världsledande näringar i norra Sverige som skapar betydande inkomster och utgör en styrka i ett globalt hänseende. En tonvikt på råvaruexport medför idag relativt låga regionala förädlingsvärden vilket innebär att naturresurserna i norra Sverige främst genererar förmögenheter i övriga Sverige och i omvärlden. Genom innovationssystem som stimulerar vidareförädling av naturtillgångar och kringliggande serviceutveckling skapas dynamik på lokal och regional nivå. Detta förutsätter en jämnare könsfördelning i de traditionellt manliga näringarna.

Det finns behov av ökade insatser riktade mot tjänsteproducerande företag i regionen så att tillväxten inom tjänstesektorn utvecklas. Jordbruk, gröna näringar och turism är andra viktiga näringar i norra Sverige men förhållandevis små i ett europeiskt perspektiv och vars särskilda förutsättningar behöver beaktas i utformningen av EU:s politik. Upplevelseindustrin och de kulturella och kreativa näringarna utgör exempel på branscher som på nya sätt vidareförädlar länets natur- och kulturreсурter samtidigt som den bidrar till att stärka tjänstenäringens andel av regionens ekonomi. Frågan om kulturens och de kreativa näringarnas betydelse för ökad sysselsättning och tillväxt står också högt på dagordningen i Sverige och inom EU.

I flaggskeppet Innovation Union inom Europa 2020 strategin anges *Smart Specialisering*³ som en viktig politisk logik och koncept för innovationspolitiken. Det syftar till att främja en effektiv och samverkande användning av offentliga investeringar och stöd till länder och regioner som behöver stärka sin innovationsförmåga. Fokus är på globalt konkurrenskraftiga områden för att främja ekonomisk tillväxt och välbefinnande. Smart Specialisation Strategin (S³) bygger på en analys av tillgångarna i regionen och ska undvika onödigt dubbelarbete och splittring. Den bygger även på ett starkt partnerskap mellan företag, offentliga organ och institutioner kunskap. För norra Sverige är det därför viktigt att kraftsamla kring sådana innovativa miljöer som har möjlighet att konkurrera på en global arena. EU-kommissionen planerar att med start från 2013 att inrätta en så kallad S³-plattform med syfte att hjälpa regioner och medlemsstaterna att utveckla, genomföra och granska regionala smart specialisering strategier.

Behov finns därmed att i den strategiska diskussionen kring regionala utvecklingsinsatser i norra Sverige tydliggöra innehållet i de kompetensområden som finns knutet till länets natur- och kulturtillgångar. En given utgångspunkt är här även att säkerställa att kompetensområdena inom våra samlade forsknings- och utbildningsmiljöer ges en prioriterande ställning vid beslut om utvecklandet av innovativa miljöer i norra Sverige.

En integrerad industripolitik för en globaliserad tid är ett av huvudinitiativen inom ramen för Europa 2020-strategin som föreslår en ny industripolitik. Här föreslås en rad förbättringsåtgärder som kan beröra näringslivet i norra Sverige. Bland annat pekas på vikten av att nationella politiska åtgärder måste ge vika för samordnade EU-politiska åtgärder med strategiska europeiska industriella intressen, att säkerställa tillgång till råvaror och kritiska produkter, att föreslå en sektoriell industripolitik för

³ <http://ipts.jrc.ec.europa.eu/activities/research-and-innovation/s3platform.cfm>

rymden samt att föreslå strategiska initiativ för att ta tillvara potentialen hos de kulturella och kreativa näringarna.

Den digitala agendan är ett av sju huvudinitiativ inom ramen för Europa 2020-strategin. Syftet med agendan är att lägga upp en plan för hur man kan maximera informations- och kommunikationsteknikens sociala och ekonomiska potential, ett område där norra Sverige har en betydande potential och intressanta utmaningar.

Klimatfrågan påverkar också sättet att se på näringarna och deras betydelse och en kombination av basindustri, tjänstesektor och innovationer ska garantera en mindre sårbar ekonomi.

Inre marknadsakten syftar till ett samlat agerande för att komma till rätta med inre marknadens brister genom en modell för smart och hållbar tillväxt för alla som ett led i strategin Europa-2020. Tillsammans med andra initiativ syftar den till att överbrygga den uppdelning som kvarstår i Europeiska unionen när det gäller frågor som rör medborgarna, samt att skapa ett medborgarnas Europa och en inre marknad som fungerar effektivt och motsvarar medborgarnas och företagens behov och förväntningar.

För norra Sverige är det viktigt att på sikt återta en ledande ställning i produktivitetens utvecklingen och mervärdesskapandet i olika branschsegment, med fokus på tjänsteproduktion och att nå högre investeringsnivåer. För att säkerställa basindustrins produktivitetens utveckling är det viktigt att uppmärksamma elberoendet och främja hållbar långsiktighet och prisstabilitet i elleveranserna.

Norra Sverige måste tillvarata tillväxtpotentialer i de mellanstora företagen och i företags generationsskiften samt i idé- och företagsavknoppning från stora företag och offentlig sektor. Stimulera näringslivets eget ansvarstagande i lokala och regionala utvecklingsprocesser och få fler företag, företagsnätverk och organisationer att bredda sina marknader nationellt och internationellt.

2.6 Forskning och Innovation

Starka forsknings- och innovationsmiljöer är kritiska för all hållbar regional utveckling. Norra Sverige utmärker sig i ett EU-perspektiv med att vara en gles befolkad rural region men med starka och globalt konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer. Inom EU associeras oftast forskning och innovation till Europas storstadsområden även om ett skifte hos EU-kommissionen har skett. Detta inleddes redan under Lissabonstrategin men är nu ännu mer uttalad i Europa 2020 strategin. Under ett av Europa 2020 strategins tre övergripande mål, Smart Tillväxt, finns

initiativet Innovationsunionen som samlar EU:s ambitioner inom forskning och innovation oavsett generaldirektorat vid EU-kommissionen.

Skillnaderna är stora mellan det glest befolkade norr och andra europeiska områden med liknande befolkningstäthet vad gäller förutsättningar för forskning, utveckling och innovation. Redan idag finns nämligen forskningsmiljöer i flera olika mindre städer inom regionen till skillnad från många andra rurala områden. Men dessa forskningsinstitutioner är små. Ur europeisk synvinkel så hamnar de i skymundan bakom stora centrala miljöer. Men trots att de må vara relativt okända för personer utanförregionen, som inte arbetar inom samma nisch, så är de väldigt viktiga regionalt. De bidrar inte minst till att stärka både näringslivet och lokalbefolkningens självbild.

Det glest befolkade området som utmaning har även bidragit till en hel del innovativa produkter och tjänster. Forskning och innovation gällande offentlig service exempelvis e-hälsa har därav stor betydelse för invånarna i norra Sverige, tjänster och produkter som kan komma till del för alla invånare inom EU. Forskning och innovation gentemot EFNS specifika näringar har ett stort mervärde för regionen samt i ett globalt perspektiv.

EU har genom strategin Europa 2020 antagit utmaningen att år 2020 ska 3 % av EU totala BNP utgöras av FoU-investeringar. Idag uppgår FoU-utgifterna för EU27 till ca 2.1%. Sverige och Finland ligger i topp både vad gäller innovationsutveckling och FoU del av BNP. För att uppnå målet har EU antagit Innovationsunionen som innehåller en rad åtgärder för att öka innovationskapaciteten i Europa. Målet i Sveriges nationella reformprogram kopplat till Europa 2020 och Innovationsunionen är att andelen forsknings- och utvecklingsinvesteringar i BNP ska öka från 3.8% (2010) till 4% år 2020.

EU-kommissionens Generaldirektorat för regionalpolitik har bidragit till Innovations Unionen med verktyget *Smart Specialiserings Strategier (S³)*⁴. Den ska hjälpa regionerna att fokusera offentliga medel på ett bättre sätt för att skapa starka globalt konkurrenskraftiga innovationsmiljöer och bättre koppla samman strukturfonderna med EU:s forsknings- och innovationsprogram.

Under nästa budgetperiod 2014-2020 kommer strukturfonderna samt Horizon 2020, (EU:s kommande program för forskning och innovation) att utgöra de viktigaste finansieringsverktygen för att förverkliga Innovations Unionen.

⁴ <http://ipts.jrc.ec.europa.eu/activities/research-and-innovation/s3platform.cfm>

3. Handlingsplan/aktiviteter 2013-2014

Europaforum Norra Sverige ska utifrån fokusområden agera för att bevaka och påverka EU:s politik. Generellt för alla områden ska EFNS:

- Använda de politiska plattformar och nätverk som finns tillgängliga (t.ex. regionkommittén, Europaparlamentet, CPMR⁵, AER⁶) för att driva kommunikations- och infrastrukturfrågor.
- Delta i dialog med EU-kommissionen, Europaparlamentet och medlemsstater om dessa framtida strategier, lagförslag och kriterier för sammanhållningspolitiken så att norra Sveriges utmaningar och möjligheter synliggörs och tas hänsyn till.

3.1 Infrastruktur

Bevaka

- Fortsatt bevakning av transport- och kommunikationsfrågor framförallt i samband med revideringen av TEN T-programmet
- Bevaka EU-kommissionens översyn av riktlinjer för statsstödsregler för flygplatser
- Bevaka EU-kommissionens förslag (januari 2013) om ny strategi för rena drivmedel
- Bevaka EU-kommissionens förslag om verktyglåda för att underlätta för industrins anpassning för ikraftträdande av svaveldirektivet
- Bevaka det kommande förslag om NOX⁷ -direktivets bäring för regionen
- Bevaka initiativet Gröna korridorer
- Följa relevanta strukturfondsprojekt (Mål 2 och Interreg) som berör infrastruktur och kommunikationer
- Bevaka infrastrukturfrågorna i samband med implementeringen av Östersjöstrategin
- Bevaka utvecklingen av de nio transportkorridorer som EU pekat ut.
- Bevaka samtliga av Europaforum prioriterade korridorer och länkar utifrån ett EU-perspektiv
- Bevaka fortsatta aktiviteter kring Motorways of the Seas
- Bevaka utvecklingen av EU-kommissionens råvaruinitiativ

Påverka

Driva Botniska korridorens möjligheter att inkluderas i ett framtida prioriterat transportnät inom TEN-T (Core Network).

⁵ Conference of Peripheral and Maritime Regions, CPMR

⁶ Assembly of European Regions, AER

⁷ NOx är ett samlingsnamn för de oxider av kväve som uppstår vid förbränning vid höga temperaturer, särskilt i förbränningsmotorer.

Påverka EU-kommissionen och svenska regeringen så att genomförandet av IMO:s beslut om svavel i fartygsbränslen utformas så att samma förutsättningar gäller inom hela EU av både konkurrens-, miljö- och hälsomässiga skäl.

Påverka innehåll i EU-kommissionens förslag om verktygslåda för att underlätta för industrins anpassning för ikraftträdande av svaveldirektivet.

Påverka förslag om NOX-direktivet.

Påverka EU-kommissionens översyn av riktlinjer för finansiering av flygplatser och för statliga igångsättningsstöd för flygbolag med verksamhet vid regionala flygplatser.

3.2 Energi, miljö och klimat

Bevaka

- EU 2020 strategin och EU energistrategin 2020
- Färdplanen för ett resurseffektivt Europa
- The Energy Roadmap
- Direktivet om energieffektivitet
- The Heavy Duty Vehicles Roadmap

Påverka

Följande, för alla fyra länen gemensamma prioriteringar, utgör grunden för Europaforums påverkansarbete gentemot EU:s organ inom energi-, miljö- och klimatfrågor.

1. Andelen förnybar energi ska öka
Naturresurserna i regionen utgör en styrka och bör i högre grad förädlas inom regionen. Förutsättningarna för en ökad vidareförädling av exempelvis transportbränslen är goda inom regionen. Detta ska ske genom ett utökad uttag och produktion av biomassa samt ökad förädling av biobaserade produkter. En ökad produktion av vindkraftsel eftersträvas. Den förnybara energin ska användas för att substituera fossil energi samt till att exportera eventuellt överskott. Systemlösningar ska eftersträvas för att maximera utbytet. En hållbar energiförsörjning ska säkerställas med hänsyn taget till nationella och regionala miljömål samt potentialen för regional utveckling.
2. Energieffektiviteten ska öka
Energieffektiviteten ska öka genom ett effektivare och allt mer fossilfritt transportsystem. Det är viktigt med ett fungerande regionövergripande

transportsystem. Detta bör inbegripa logistiksamverkan, satsningar på strategiska transportstråk, järnvägsutbyggnad, kombiterminaler, hamnar och en fungerande kollektivtrafik.

Även effektiviseringar i byggnaders energiprestanda samt energieffektiva lösningar för samhällsplanering och industri ska prioriteras. Systemlösningar ska eftersträvas för att maximera nyttan.

3. Innovationer och nya företag inom energi- och miljöteknik (clean-tech)
Fortsatt tillväxt i befintliga och skapandet av nya miljö- och energiteknikföretag är en viktig tillväxtfråga i regionen. Genom att ta tillvara på den kunskap som finns bör företag som säljer kunskap, tjänster och produkter både inom Sverige och internationellt kunna växa och utvecklas.
4. Medvetandegöra
Kunskapsinsatser för att höja medvetenheten om frågornas betydelse för den regionala utvecklingen ska prioriteras.

3.3 Regional utveckling/Sammanhållningspolitik

Bevaka

- Europa 2020 strategin
- EU:s sammanhållningsrapporter och analyser
- Östersjöstrategin och dess handlingsplaner
- Territoriell sammanhållning (Lissabonfördraget)
- EU:s långtidsbudget
- Utformningen av sammanhållningspolitiken, ex. program, partnerskapsöverenskommelse.
- Strukturfondsförordningarna
- Gemensamma strategiska ramverk
- EU-ordförandeländernas – de 3 länderna (avsiktsförklaring/arbetsprogram)
- EU-kommissionens årliga arbetsprogram (framtagandet av lagförslag och grönböcker)
- Arktiska policyn

Påverka

Kommunicera att särskild hänsyn ska tas till regioner med allvarliga och permanenta, naturbetingade eller demografiska nackdelar, så som de nordligaste regionerna med mycket låg befolkningstäthet.

Bevaka förestående meddelande från EU-kommissionen om konditionalitet för de framtida strukturfonderna.

Ingå i strategiska allianser såsom NSPA och ta fram analyser och ta fram ställningstaganden och positionsdokument om områdets specifika karaktär

Initiera gemensamma manifestationer med svenska regioner och visa på sammanhållningspolitiken betydelse för Sverige och föra en aktiv dialog med våra nationella företrädare, Riksdag och regering för att visa upp hur EU:s regionalpolitik och strukturfonder bidragit till lokal och regional utveckling i hela Sverige.

Även om EUs definition av arktiskt är allt norr om polcirkeln kan det ökade fokuset på arktiskt ge fördelar för hela Norra Sverige. Europaforum kommer påverka utvecklingen av den arktiska policyn och ta till vara på möjligheterna den ger.

3.4 Attraktiv livsmiljö/demografi

Bevaka

- EU 2020 strategin
- Europeiska socialfonden
- Erasmus för alla
- Relevanta nätverk och EU-initiativ för demografiska förändringar

Påverka

Kommunicera att de särskilt demografiska utmaningar som finns i de glest befolkade områdena bör beaktas i utformningen av Europeiska sociala fonden i nuvarande och kommande finansieringsperiod

Påverka implementeringen av EU 2020 avseende sysselsättningsgrad, utbildningsnivå, drop-outs och fattigdomsmålet i norra Sverige.

Kommunicera att Europeiska socialfonden ska ses som ett instrument för att strategiskt och utvecklingsinriktat stärka det regionala inflytandet över arbetsmarknadspolitiken.

Betona vikten av att använda Socialfonden för att förändra för strukturell påverkan.

Betona vikten av att Europeiska socialfonden bör omfatta tillräckliga medel för åtgärder som syftar till att förbättra tillträdet till arbetsmarknaden, i synnerhet för lågutbildade och invandrare.

3.5 Näringspolitik

Bevaka

- Bevaka EU-kommissionens framtagning av plattform för **S³** och den verktyglåda med olika stöd som kommer att ställas till regionernas förfogande för att utforma smarta specialiseringsstrategier
- Bevaka möjligheterna tillsammans med företag att inom makroregioner som t.ex runt Östersjösamarbetet koppla ihop egna företag med nätverk och kluster med andra regioner
- Bevaka näringsdepartementets hantering av statsstödsreglerna så att konkurrensneutralitet uppstår mot övriga EU inte minst för företag etablerade i norra Sverige
- Bevaka initiativet "Industripolitik för en globaliserad värld" i Europa 2020-strategin.
- Betona vikten att EU:s digitala agenda genomförs snabbt för att stärka IT-infrastrukturen.
- Skogspaketet

Påverka

Betona vikten av bättre anpassat stöd och starkare finansieringsinstrument till små och medelstora företag i Europa 2020-strategin. Idag är det ett stort problem med finansiell uthållighet för att nystartade företag och investeringar ska ge tillväxt på längre sikt.

Påverka EU så att Norra Europas tillväxtområden får bästa förutsättningar för att bidra till omvandlingen av ett hållbart ekologiskt och ekonomiskt samhälle.

Påverka implementeringen av plattformen för **S³** utifrån de behov som norra Sverige har av politiskt stöd inom t ex forskning, små och medelstora företag, innovation, kluster, digital agenda, hälsa, klimatförändringar, kreativa industrier och mellan universitet och näringsliv i samarbete

Påverka EU:s finansiella verktyg inför nästa programperiod så att kluster kan utgöra en del av projekt i egenskap av egen "juridisk person" och därigenom underlätta för SME's att delta.

3.6 Forskning och innovation

Bevaka

- Europa 2020 och med särskilt fokus på flaggskeppsinitiativet Innovationsunionen
- Horizon 2020, det nya Forsknings- och innovationsprogrammet
- Bevaka EU-kommissionens framtagning av plattform för **S³** och den verktygslåda med olika stöd som kommer att ställas till regionernas förfogande för att utforma smarta specialiseringsstrategier.
- Framtagandet av ekonomiska analyser för att beskriva utfallet av **S³**
- Bevaka EU:s långtidsbudget (MFF) utifrån ett forsknings- och innovationsperspektiv
- Bevaka strukturfondsprogrammen utifrån norra Sveriges FoU-behov och möjligheter till programsynergier med Horizon 2020 och andra sektorsprogram.

Påverka

För norra Sverige är det viktigt att FoU satsningar på EU-nivå omfattar även regioner utanför storstäderna och omfattar områden som regionen är stark inom, exempelvis skog, energi, mineraler, hälsa och sjukvård, rymd, ICT, miljö, klimat och industridesign.

Bevaka och identifiera förutsättningarna för att stärka innovationsmiljöer i norr genom omvärldsbevakning, ökad samverkan och smart specialisering. Bevaka möjligheterna för programsynergier och smartare användning av tillgängliga program.

Påverka att kommande investeringsmedel från ERDF och Horisont 2020 görs kompatibla och beaktar norra Sveriges FoU behov.

Påverka att initiativet Smart Regions hörsammas av EU-kommissionen.

4. Nätverkets arbetsform

Avsnittet beskriver rapportörernas och tjänstemännens arbetsätt, uppföljning och rapportering av nätverksarbetet som görs inom ramen för europaforumsamarbetet.

4.1. Organisering och arbetssätt

Huvudmän

Europaforum Norra Sverige är ett nätverk. Huvudmän för EFNS är de politiska organisationerna och institutionerna på regional nivå som arbetar med regionala utvecklingsfrågor, det vill säga kommunförbund/landsting i Norrbotten och Västernorrland och Regionförbunden i Västerbotten och Jämtland län.

Val av rapportörer

De folkvalda regionala organisationerna och institutionerna utser tre rapportörer som representerar huvudmännen under en mandatperiod. Vid valet bör hänsyn tas till, förutom valresultat, även sakkunskap, engagemang i organisationer och nätverk samt jämställdhet.

Val av ordförande och viceordförande

Rapportörerna inom Europaforum norra Sverige utser inom sig en ordförande och en viceordförande. Ordförande/vice ordförande väljs för en mandatperiod. Valen bekräftas genom att alla rapportörer samt ordförande/vice ordförande presenteras på Europaforum. Under nuvarande mandatperiod är Erik Bergkvist från Västerbotten ordförande och Åsa Möller från Västernorrland viceordförande.

Rapportörernas roll

Rapportörerna har rollen att bedriva ett förankringsarbete gentemot olika aktörer i respektive län, ha sakkunskap inom områdena och vara föredragande och samlat företrädare Europaforum Norra Sverige utåt.

I samband med rapportörsmötena återger rapportörerna vilka aktiviteter som har skett sedan föregående möte. I samband med detta presenteras även eventuella uppdateringar i strategin/handlingsplanen

Europaforum Norra Sverige har sex fokusområde som delas upp i tre rapportörsgrupper. Varje rapportörsgrupp har ansvar för två fokusområden. I samband med ny mandatperiod fördelar rapportörerna mellan sig vilken rapportörsgrupp de ska ingå i. En rapportör är huvudansvarig för varje rapportörsgrupp.

Forskning och Innovation	Infrastruktur	Reg.utv./Sammanhållningsp
Näringspolitik	Energi/miljö/klimat	Attraktiv livsmiljö
Rapportör	Rapportör	Rapportör
Mattias Karlsson	<u>Kent Ögren</u>	Ellinor Söderlund
Harriet Claesson	Ewa-May Karlsson	Erik Bergkvist
<u>Monalisa Norrman</u>	Thomas Andersson	Robert Uitto
Anders Gäfvert	Glenn Nordlund	<u>Åsa Möller</u>

Val av tjänstemän

Rapportörerna utser samordnande tjänsteman. Detta bör ske snarast efter det att nya rapportörer, ordförande samt vice ordförande utsetts. Vägledande bör vara att ordförande och samordnande tjänsteman inte kommer från samma län. Det handlar om att åstadkomma balans och kunna arbeta över gränserna. När det gäller övriga tjänstemän finns inte någon given regel. Lämpligt är dock att den som är samordnande tjänsteman i samråd med ordförande och den rapportör som är ansvarig för en rapportörsgrupp utser ansvarig tjänsteman för fokusområdet i fråga. När det gäller övriga tjänstemän inklusive anställda vid North Sweden European Office och Mid Sweden European Office väljer respektive organisation vilka tjänstemän som medverkar i arbetet. Det aktuella tjänstemannastödet från respektive län finns listade på www.europaforum.nu.

Europaforum, rapportörsmöten, tjänstemannamöten

Europaforum Norra Sverige konferens anordnas cirka en eller två gånger per år. Det är vid Europaforum som positionspapper antas och uppdrag för det fortsatta arbetet ges. Detta är, vid sidan av de val av rapportörer som görs, det som ger Europaforum dess legitimitet. Värdskapet för Europaforum roterar mellan länen.

Ordförande kallar till rapportörsmöten och tar fram agendan. Lämpligt är ett möte per kvartal. Tjänstemannamöten äger vid behov rum inför rapportörsmöten. Kallelse sker av samordningsansvarig tjänsteman. Varje rapportör med bevakningsansvar har ansvaret för möten inom respektive bevakningsområde. Ansvaret för att föra anteckningar vid rapportörsmöten och tjänstemannamöten roterar mellan länen.

Northern Sparsely Populated Areas (NSPA)

Regionerna i norra och östra Finland, norra Norge och norra Sverige har många gemensamma utmaningar som gles befolkning, hårt klimat och långa avstånd. Denna del av Europa påverkas också specifikt av globaliseringen, energiförsörjning, klimatförändringar och demografiska förändringar. NSPA är ett nätverk bestående

av 14 regioner i tre länder med gemensamma utmaningar och möjligheter. Samarbetet syftar till att öka medvetenheten om NSPA-regionernas speciella förutsättningar inom EU-institutionerna, påverka EU-politiken och vara en plattform för erfarenhetsutbyte. Norra Sveriges deltagande i NSPA utgår från EFNS med fokus på påverkansarbete kring den framtida sammanhållningspolitiken. Den politiska representationen i NSPA utgår från EFNS med ett särskilt uppdrag till arbetsgruppen för Regional utveckling/Sammanhållningspolitik. Brysselkontoren och EFNS tjänstemannagrupp är ett stöd till rapportörerna i nätverket. Aktiviteter inom NSPA samarbetet görs på uppdrag av EFNS och dess huvudmän och redovisas således till EFNS.

Strategiska allianser och nätverk

EFNS synpunkter kan stärka våra politiska engagemang i andra nätverk så som Regionkommittén, CPMR och AER liksom strategiska allianser (ex Demographic Change Network, Healthy and Active Ageing) samt ad-hoc initiativ i Bryssel som stämmer överens med de synpunkter som EFNS har tagit fram.

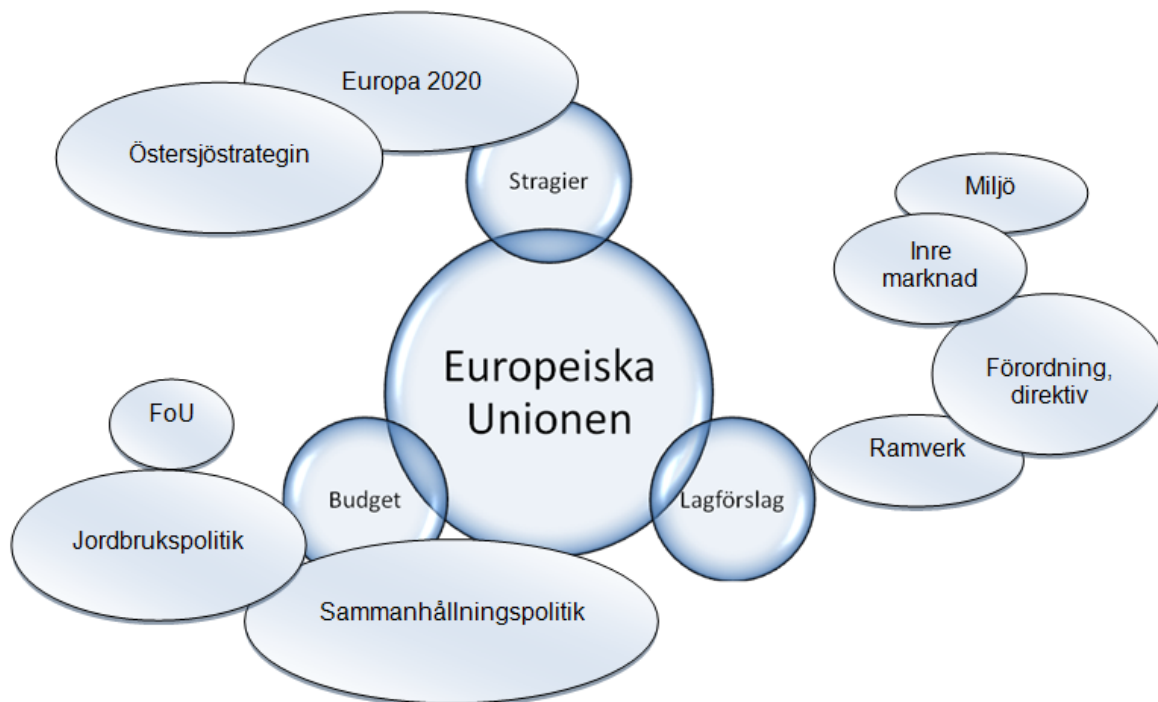
Kostnader

Europaforum Norra Sverige har ingen budget. Alla står för sina kostnader för personal och resor medan den gemensamma kostnaden fördelas mellan parterna vid årets slut.

5. Den Europeiska Unionens mål och politik

Huvudmålsättningen med den Europeiska Unionen är skapa fred och säkerhet genom politiskt och ekonomiskt samarbete. Det EU beslutar om måste ha stöd i dess fördrag som anger vilka frågor som medlemsstaterna har kommit överens om att lyfta till det europeiska samarbetet. Det senaste fördraget som trädde i kraft var Lissabonfördraget den 1 december 2009.

Grunden i EU-samarbetet är alltså att genom ekonomisk och politisk integration skapa fred. Genom att skapa en gränslös inre marknad med fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och människor, de så kallade fyra friheterna, stärks det ekonomiska samarbetet. EU-länderna har gemensamma regler mot statliga stöd, som anses snedvrída konkurrensen på den inre marknaden och är grunden för att öka det ekonomiska samarbetet.

EU stiftar lagar, direktiv och förordningar, tar fram handlingsplaner och tematiska strategier samt beviljar finansiellt stöd till olika satsningar som påverkar utvecklingen i EU.

Genom en gemensam regionalpolitik, EU:s sammanhållningspolitik uppnås ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU. Den syftar till att minska regionala skillnader och ojämlikhet mellan människor i den Europeiska Unionen. Den

ska också stärka EU:s konkurrenskraft gentemot resten av världen. Detta finns stipulerat i Lissabonfördraget under artikel 174. Denna artikel har även stor betydelse för norra Sverige då den särskilt nämner vårt område. Enligt Sveriges anslutningsfördrag och artikel 174 i Lissabonfördraget, står det att särskild hänsyn ska tas till "regioner med allvarliga och permanenta, naturbetingade eller demografiska nackdelar, så som de nordligaste regionerna med mycket låg befolkningstäthet."

5.1 Europa 2020

EU arbetar för att åstadkomma ekonomisk utveckling och välfärd för medborgarna i den Europeiska Unionen. Därför antogs **Europa 2020 - smart och hållbar tillväxt för alla**. EU:s nya tillväxt- och sysselsättningsstrategi ska få fart på EU-ländernas ekonomier och skapa fler jobb och högre tillväxt.

Europa 2020 strategin innehåller tre prioriteringar: smart och hållbar tillväxt för alla. Med smart tillväxt menas att EU ska sträva efter att utveckla en ekonomi basera på kunskap och innovation. Prioriteringen hållbar tillväxt syftar till att EU ska främja en resurseffektivare, grönare och konkurrenskraftigare ekonomi. Med prioriteringen tillväxt för alla menas att EU ska stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med sociala och territoriell sammanhållning.

För att kunna uppnå målen i Europa 2020 strategin behöver EU arbeta för att EU har en utvecklad inre marknad och en handelsstrategi för handel med omvärlden, att det finns en sammanhållningspolitik och en mobiliserad budget jämte privat finansiering samt en flexibilitet där tillfälliga regler formuleras vid en ekonomisk kris.

Strategin fokuserar på fem övergripande mål⁸. För att omsätta de övergripande målen och ansatserna för att nå målen har sju huvudinitiativ formulerats inom ramen för Europa 2020 strategin, även kallat flaggskeppsprojekt.

- Innovationsunionen
- Unga på väg
- En digital agenda för Europa
- Ett resurseffektivt Europa
- Industripolitik för en globaliserad tid
- En agenda för ny kompetens och nya arbetstillfällen
- Europeisk plattform mot fattigdom

⁸ Fler män och kvinnor i arbete, där fler unga människor får arbete, äldre arbetstagare och lågkvalificerade arbetstagare, samt en bättre integration av invandrare, bättre villkor för forskning och utveckling genom mer offentliga och privata investeringar, minska utsläppen av växthusgaser med 20 procent, öka andelen förnybara energikällor och energieffektiviteten med 20 procent vardera, högre utbildningsnivå genom att fler går klart och fler läser vidare efter gymnasiet och minska utanförskapet, framförallt att bekämpa fattigdom.

Utifrån den uttalade ambitionen i Europa 2020 strategin kommer EU att genomföra ett antal åtgärder, det vill säga nyttja sina verktyg. EU har befogenhet att stifta bindande lagar i form av förordningar och direktiv. EU kan även anta handlingsplaner samt förslå en EU-budget som genom finansiellt stöd till olika åtgärder via olika program och fonder.

EU framhåller även att genomförandet av sammanhållningspolitiken ska vara tydligt kopplat till målsättningarna i Europa 2020-strategin - att skapa smart och hållbar tillväxt för alla. Sammanhållningspolitiken omfattar bland annat stöd till olika regionala utvecklingsprojekt samt stöd till territoriella samarbeten dvs. gränsöverskridande, transnationella och interregionala samarbeten.

Europa 2020 kommer att vara ledande i EU:s utveckling under de kommande åren. Alla politikområden knyts an till strategin. Lagförslag, handlingsplaner och flaggskeppsinitiativ tas fram och utformas för att förverkliga strategin. Förutom en utvecklad inre marknad kommer även sammanhållningspolitiken samt EU:s budget att utformas och nyttjas till att implementera strategin.

Europa 2020 strategin och politikområden

Smart tillväxt

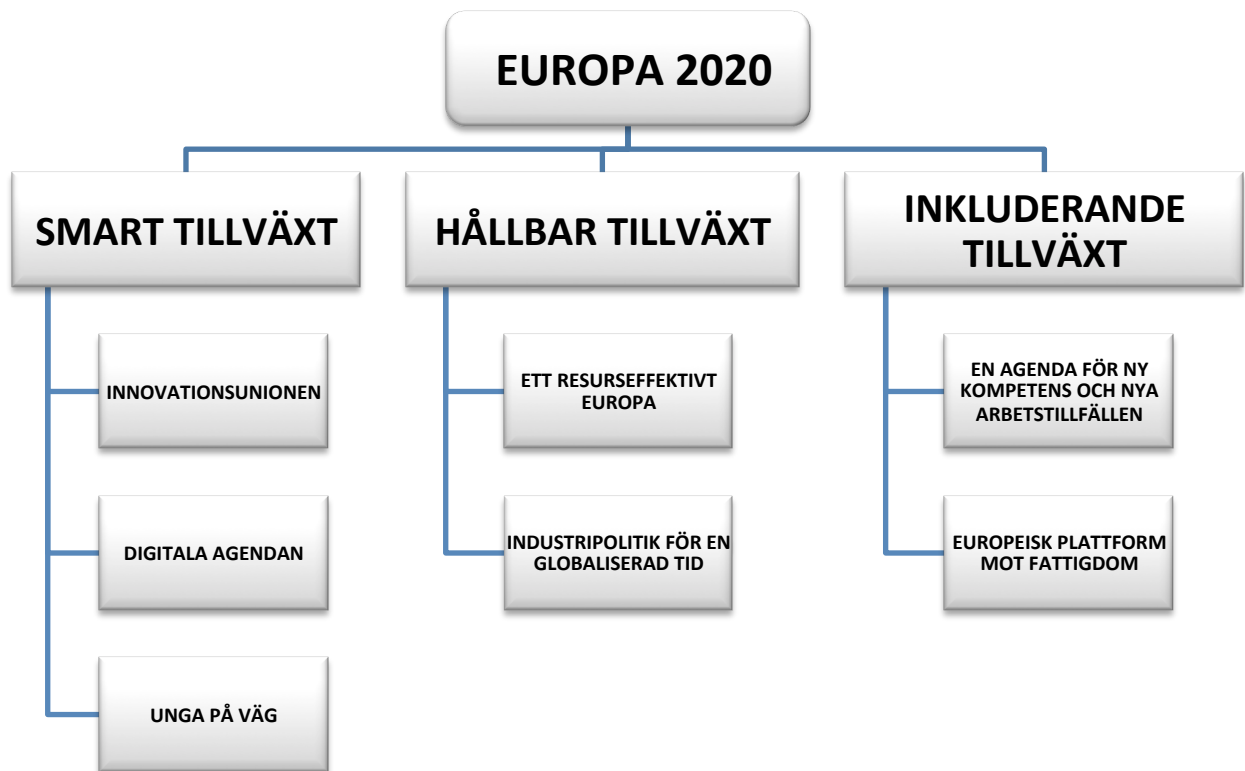
- Innovationsunionen – viktiga regionala forskningsmiljöer, lokala industriers behov och lokala nätverk för innovationer, skapar arbete
- Digitala agendan – IT för att överbrygga avstånd inom landet och till andra marknader, e-hälsa
- Unga på väg – locka utländska studenter, se till att unga kommer in på arbetsmarknaden, satsa på utbildningar inom efterfrågad spetskompetens
- Livslångt lärande – distansutbildningar för att ge människor möjlighet att stanna i länet som alternativ till att flytta

Hållbar tillväxt

- Energi – energikrävande basindustrier
- Transport – effektiva transporter pga. långt till avsättningsmarknad, transportsystem som del i en attraktiv region

Inkluderande tillväxt

- Ny kompetens och nya arbetstillfällen – kan uppstå arbetskraftsbrist pga. demografi och utflyttning, arbetstillfällen behövs för att öka inflyttningen, kan bidra till ett mer diversifierat näringsliv och utnyttjande av nya innovationer, underlätta rörligheten på arbetsmarknaden för att uppmuntra inflyttning
- Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse – se till att möjliggöra service i glesbygden trots konkurrens
- Sammanhållningspolitiken – ökad rörlighet på arbetsmarknaden, utveckla och konkurrera med spetskompetens

5.1.1 Smart tillväxt

Genom flaggskeppen Innovationsunionen, Unga på väg och Den digitala agendan, som alla ingår i Europa 2020, visar EU-kommissionen hur EU kan stärka Europas potential för smart tillväxt genom insatser på många olika fronter. Konkreta lagförslag inom dessa flaggskeppsinitiativ kommer att börja genomföras tillsammans med insatser på EU-nivå och nationell nivå.

Med en åldrande befolkning och en ökad konkurrens från länder utanför unionen pekar EU-kommissionen på **innovationer**, både nya produkter och tjänster, som en källa till tillväxt. Genom att förbättra tillgången till finansiering och villkoren för att bedriva forskning och innovationsarbete i Europa finns förhoppningar om arbetstillfällen och ekonomisk tillväxt.

Den digitala agendan är ett av flaggskeppen och EU-kommissionen understryker vikten av tillgång till snabbt Internet och föreslår en utbyggnad av bredband och fibernät. Ökad IT-användning inom alla sektorer är något som kan främja affärer över landsgränser. Unionens demografiska profil kan också passa in på agendan i och med ett ökat behov av nya IT-lösningar för effektiv äldre- och sjukvård och system för elektroniska journaler.

Unga på väg syftar till att stärka utbildningssystemens kvalitet och det är en framtidssatsning som ska underlätta ungdomars inträde på arbetsmarknaden. Genom att uppmuntra till ansökningar om EU-stipendier ska fler ungdomar studera eller praktisera utomlands och det kommer att öka arbetskraftens mobilitet. Lån till unga företagare ska också prioriteras.

Visionen om ett **livslångt lärande** återfinns både i EU 2020 och i EU:s tillväxtprogram. Betoningen ligger på ett mer flexibelt system som inkluderar yrkesutbildningar, distansutbildningar, virtuella utbildningar etc. En annan aspekt av lärande som understryks är samarbetet mellan universitet och näringsliv.

5.1.2 Hållbar tillväxt

I linje med Europa 2020 strategin presenterades visionen och tillika flaggskeppsinitiativet för ett Resurseffektivt Europa och en Industripolitik för en globaliserad värld. Dessa initiativ avser uppnå en hållbar tillväxt i Europa.

Särskild uppmärksamhet kommer initialt ägnas åt **energiinfrastruktur** och **energieffektivitet** då förbättringar här gynnar både miljön och ekonomin och förbättrar tryggheten i energiförsörjningen.

Den framtida **transportpolitiken** kommer att påverka valet av transportsätt, meningen är att olika transportmedel ska kombineras för att minska utsläppen. Ett hållbart transportsystem är viktigt för unionens konkurrenskraft. Förändringar till följd av ny teknologi förutspås och en pågående trend mot övergång till bränslen som är mer miljövänliga och mer resurseffektiva kommer att bidra till ett på sikt hållbart resande.

Reformer i **fiskepolitiken** föreslås genom ökad samordning, medlemsländerna ska samordna sina kontrollaktioner för att få fiskare att respektera de regler som gäller i unionen och uppnå en likvärdighet och effektivitet i kontrollerna. **Jordbrukspolitiken** är ett viktigt område och EU-kommissionen har föreslagit en förändring av jordbruksstödet med målen att åstadkomma ett resurseffektivt jordbruk, en tryggad livsmedelsproduktion och att bevara en levande landsbygd. Stöd till klimat- och miljöinsatser och projekt om förnybar energi och innovation är ett annat förslag.

En **industripolitik** i en globaliserad tid är viktig för EU och reformer för att förbättra företagsklimatet – speciellt för små och medelstora företag ska genomföras. Detta bidrar till att stödja utvecklingen av en stark och hållbar industribas med internationell konkurrenskraft.

5.1.3 Inkluderande tillväxt

Tillsammans med Sammanhållningspolitikens genomförande kommer även Ny kompetens och Nya arbetstillfällen och en Plattform mot fattigdom vara två flaggskeppsinitiativ som avser fokusera insatserna för att uppnå en tillväxt som gynnar alla.

Ny kompetens och kompetenshöjning finns med i EU 2020 och innebär bland annat att arbeta mot en minskning av antalet som hoppar av grundskolan till 10 procent och öka antalet som fortsätter till högre studier till 40 procent. Prognoser för att förutse framtida kompetensbehov ska också förbättras tillsammans med en bättre matchning mellan arbetslivets behov och befintlig kompetens.

Att fokusera på **tjänster av allmänt ekonomiskt intresse** är ett led i att uppnå en förbättrad ekonomisk och social sammanhållning. EU-kommissionen ska främst koncentrera sig på konkurrensen inom området, vilket innebär definitionen av allmän tjänst, att företagets ersättning inte kan klassas som statligt stöd och att främja öppenhet.

Nya **arbetstillfällen** är en prioritering i EU:s framtidssatsningar och målet är en ökning av andelen i arbetsförålder i arbetslivet från 69 procent till 75 procent. Förbättringar i arbetsmiljö tillsammans med lagändringar för en mer flexibel men säkrare arbetsmarknad är också på agendan. För att åstadkomma ökad rörlighet föreslås enklare administration och lägre skatt på arbete.

EU kommer även att se över politiken för **statligt stöd**. Genom ökade subventioner till innovationer som främjar grön teknik kan miljömålen i EU 2020 strategin uppnås. Politiken kan också medverka till att öka tillgången till riskkapital och offentliga medel för forskning och utveckling.

Sammanhållningspolitiken omfattar territoriella, ekonomiska och sociala aspekter. Smart specialisering är ett exempel på dess utformning, olika länder utvecklar de områden de är bäst på och genom samarbeten över gränser kan de utbyta kunskap och erfarenheter. Forskning och innovation är ett prioriterat område och EU-kommissionen ser även en potential i transnationella arbetsmarknader.

Arbetet för att **bekämpa fattigdomen** ska ske genom att erbjuda utbildning, hjälp till integration och möjlighet till arbete. Medlemsländerna ska respektera alla människors rättigheter, oavsett fattigdom och social exkludering, och arbeta för att

låta dem ta del av samhällslivet och leva ett värdigt liv. Investeringar ska göras med grundtanken att de ska nå alla delar av unionen och komma alla till godo.

Frigöra den inre marknadens tillväxtpotential. Inre marknadspaketet som innehåller ett antal konkreta förslag samt flaggskeppsinitiativet Industripolitik inom Europa 2020 kommer att ge ny kraft åt den inre marknaden och därmed frigöra den inre marknadens potential och till att förbättra ramvillkoren för ekonomiska aktörer i Europa.

5.2 Östersjöstrategin

Under det svenska ordförandeskapet (2009) antogs EU:s strategi för Östersjöregionen (Östersjöstrategin)⁹. Strategin består av ett meddelande och en handlingsplan¹⁰. Strategin baseras på tre mål:

- Rädda havsmiljön
- Länka samman regionen
- Öka välståndet

Strategin är konkretiserad i 22 prioriterade områden varav 5 är horisontella, inom respektive område finns det prioriterade åtgärder så kallade flaggskepp.

Bakgrunden till att strategin togs fram var en kombination av de gemensamma utmaningar som området står inför såsom handelshinder, dåliga transportförbindelser, miljöförsämringar och att åtta av nio länder runt Östersjön är medlemmar i Europeiska Unionen. Tanken med strategin är att samordna insatserna samt att lösa problemen samt utveckla Östersjöområdet gemensamt istället för att varje land hanterar insatserna enskilt. EU:s strategi för Östersjöregionen är också det första exemplet på en makroregional strategi. Östersjöstrategin täcker hela området runt Östersjön inklusive hela Sverige och har därför även betydelse för norra Sverige.

"En makroregion kan ses som det mest lämpliga området att definiera, samordna och genomföra olika gemensamma insatser för att möta utmaningar eller behov som området delar och där ett gemensamt agerande ger ett tydligt mervärde i förhållande till att varje land hanterar insatserna enskilt. Det kan ske genom

⁹ Meddelandet från EU-EU-kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén gällande Europeiska unionens strategi för Östersjöregionen COM(2009)248/3, handlingsplan SEC(2009)712.

¹⁰ Senaste nytt om strategin finns på <http://www.balticsea-region-strategy.eu/>

samarbete och samverkan mellan berörda aktörer som regioner, stater, företag, medborgare, politiska och sociala intressenter." ¹¹

För att genomföra Östersjöstrategin krävs ett väl fungerande flernivåstyre. Ofta finns kunskaperna och engagemanget att genomföra en åtgärd hos den lokala och regionala nivån. Europaforum Norra Sverige har skrivit fram positioner och deltagit i möten där strategin utformas. Europaforum bevakar och agerar då handlingsplanen uppdateras kontinuerligt.

Region Västerbotten har tillsammans med Region Kalmar fått i uppdrag att leda det horisontella arbetet med flernivåstyre. Genom detta kan vi med hjälp av EU-kommissionen påverka genomförandet av samtliga relevanta prioritetsområden.

5.3 EUs arktiska policy

Det senaste årtiondet har intresset för arktiska regionen ökat på grund av förändringarna som sker i regionen. Klimatförändringar får snö att töa och permafrosten att tina. Energi, naturresurser, nya maritima vägar och miljöutmaningar drar till dig stora globala spelare. EU publicerade sin första arktiska policy 2008 och en ny i juni 2012 där de lyfte sitt intresse av att vara en aktiv spelare i regionen.

5.4 Årsarbetscykel för EU och nationella nivå kopplat till EU frågor

Planeringsterminen¹² är en sexmånadersperiod varje år då EU-länderna samordnar sin budgetpolitik, makroekonomiska politik och strukturpolitik. På så sätt kan de redan på ett tidigt stadium ta EU-hänsyn i det nationella budgetförfarandet och ekonomiska beslutsfattandet. Terminen startar i januari med EU-kommissionens årliga tillväxtöversikt. Översikten innehåller både en utvärdering och en prognos samt en redovisning av den makroekonomiska, sakpolitiska och finanspolitiska övervakningen. Tillväxtöversikten innehåller också EU:s prioriteringar för det kommande året för att öka tillväxten och få fram nya jobb.

Europeiska rådets vårtoppmöte ska med utgångspunkt i den årliga tillväxtöversikten granska det övergripande makroekonomiska läget, framstegen mot de fem EU-överordnade målen och huvudinitiativen. I mars drar EU-ländernas regeringschefer och Europeiska rådet upp riktlinjerna för medlemsländernas finanspolitik, de makroekonomiska strukturreformerna och de tillväxtfrämjande åtgärderna på grundval av den årliga tillväxtöversikten. I april presenterar EU-länderna därefter sina

¹¹ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/12827/a/140390?setEnableCookies=true>

¹² http://ec.europa.eu/europe2020/tools/monitoring/index_sv.htm

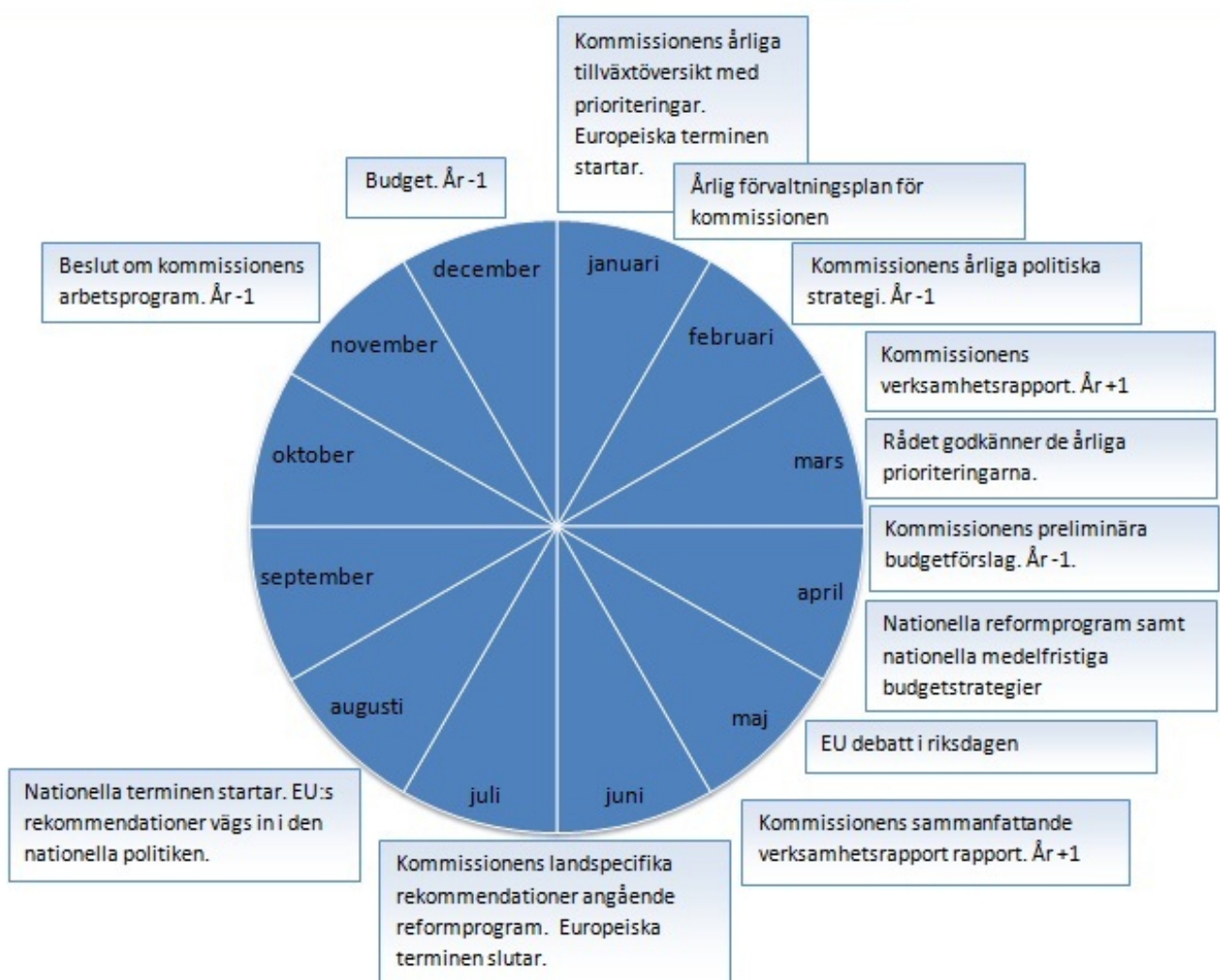

budgetstrategier på medellång sikt i stabilitets- eller konvergensprogrammen och beskriver planerade åtgärder för t.ex. sysselsättning, forskning, innovation, energi och social delaktighet i de nationella reformprogrammen.

De båda programmen ska skickas till EU-kommissionen för utvärdering i april. Utifrån EU-kommissionens utvärderingar utfärdar rådet landspecifika råd till medlemsländerna i juni-juli. Det innebär att länderna får politisk vägledning innan de slutför sina budgetförslag för påföljande år. Ministerrådet diskuterar råden och Europeiska rådet antar formellt de landspecifika råden i slutet av juni eller början av juli. Om länderna inte följer de rekommendationer de fått inom utsatt tid kan varningar utfärdas. Incitament och sanktioner kan också användas om alltför stora makroekonomiska och finanspolitiska obalanser uppstår i länderna.

I maj debatterar riksdagen EU-frågor. Till grund för debatten ligger en skrivelse från regeringen om verksamheten i EU, som riksdagen har behandlat. Skrivelsen kallas för "Årsboken om EU".

Årsarbetscykel för EU och nationella nivå kopplat till EU frågor

5.4. Målgrupper - överblick över EU-kommissionens verksamhetsområden.

EU-kommissionens generaldirektorat ansvarar i princip för sina politikområden. Listan över EU-kommissionens verksamhetsområden är omfattande. Nedan är de strukturerade efter Europa 2020 strategins övergripande prioriteringar.

Smart tillväxt	Hållbar tillväxt	Inkluderande tillväxt
Europa 2020 Flaggskepp <i>Innovationsunionen</i> <i>Unga på väg</i> <i>En digital agenda för Europa</i>	Europa 2020 Flaggskepp <i>Ett resurseffektivt Europa</i> <i>Industripolitik för en globaliserad tid</i>	Europa 2020 Flaggskepp <i>En agenda för ny kompetens och nya arbetstillfällen</i> <i>Europeisk plattform mot fattigdom</i>
EFNS Fokusområden Forskning och Innovation Näringspolitik	EFNS Fokusområden Infrastruktur Energi/miljö/klimat	EFNS Fokusområden Reg.utv./Sammanhållningsp Attraktiv livsmiljö

■ ■ ■ Kultur, utbildning och ungdomsfrågor

Audiovisuella frågor och medier, kultur, utbildning, idrott, ungdom

- Generaldirektoratet för utbildning och kultur

■ ■ ■ Vetenskap och teknik

Etik, informationssamhället, audiovisuella frågor och medier, forskning

- Generaldirektoratet för näringsliv, för informationssamhället och medierna, för forskning

■ ■ Energi och naturresurser

Energi, transeuropeiska nät

- Generaldirektoratet Energi, Generaldirektoratet transport och rörlighet

■ ■ ■ Företag

Industrisektorer, näringspolitik, små och medelstora företag, inre marknaden, fri rörlighet, konkurrenskraft, konkurrens

- Generaldirektoratet för inre marknaden och tjänster

■ ■ Transport och resor

Turism, transeuropeiska nät, transport

- Generaldirektoratet för näringsliv, för Energi

■ Sysselsättning och sociala rättigheter

Sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter

- Generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och inkludering

■ ■ Jordbruk, fiske och mat

Gemensamma jordbrukspolitiken, landsbygdsutveckling, vattenbruk, gemensamma fiskeripolitiken, bra och säker mat

- Generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling, för hälso- och konsumentfrågor, för havsfrågor och fiske

■ Regioner och lokal utveckling

Regionalpolitik, europeiska regionala utvecklingsfonden

- Generaldirektoratet för regionalpolitik

Klimatarbete

Klimatförändringen, Energi för en värld i förändring

Övergripande frågor

Den finansiella och ekonomiska krisen, Europa 2020 – en ny ekonomisk strategi, bättre lagstiftning, hållbar utveckling, flerspråkighet

Ekonomi, finans och skatter

Finansiella tjänster, EU:s budget, konkurrens, tull, ekonomi, bedrägeribekämpning, skatter

Miljö, konsumentfrågor och folkhälsa

Konsumenter, miljö, bra och säker mat, folkhälsa, havsfrågor, hållbar utveckling

- Generaldirektoratet för hälso- och konsumentfrågor, för miljö, för havsfrågor och fiske

Rättvisa och medborgerliga rättigheter

Frihet, säkerhet och rättvisa

- Generaldirektoratet för inrikes frågor, för rättsliga frågor

EU och omvärlden

Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik, utveckling, utvidgning, samarbete, utrikespolitik, humanitärt bistånd, mänskliga rättigheter, utrikeshandel

- Generaldirektoratet för handel, för utveckling och samarbete, för utvidgning, Tjänsten för utrikespolitiska instrument

Rättvisa och medborgerliga rättigheter

Frihet, säkerhet och rättvisa

- Generaldirektoratet för inrikes frågor, för rättsliga frågor

Så fungerar EU

Civila samhället, icke-statliga organisationer, EU-institutionerna, EU-fördragen, EU:s framtid, Lissabonfördraget

Etik, informationssamhället, audiovisuella frågor och medier, forskning

- Generaldirektoratet för näringsliv, för informationssamhället och medierna, för forskning